

Friedmann Ferenc Feleségével És A Grünbaum Házaspárral

Az apám és az anyám, akik középen ülnek, gyakran jártak kávézóba, cukrászdába Ella nagynénikémmel, aki baloldalt ül, és a férjével, Friedmann Feri bácsival, aki jobboldalt ül. Ez a fénykép az 1920-as évek elején a Népszínház utcában készülhetett róluk. A születésem után hat hónapos koromig maradtam Dobsinán az anyámmal és a nővéremmel együtt. Azután apám a Feri bácsival, az Ella néni férjével együtt Újpesten vett házat. A Nap utca 7 volt ez, ami egy kilenclakásos ház volt. Az egyikben mi laktunk, a másikban az Ella néniék, a harmadikat pedig, amit szintén az apám vett meg, de a nővérem nevére volt, kiadtuk albérletnek. Úgy látszik, mint tőzsdésnek apámnak jól ment, mert megvette a lakásokat. Az egyikben egy Lukács nevezetű gyógyszerész lakott korábban, aztán amikor azok elköltöztek Pestre, akkor mi költöztünk oda a helyükre. Én tulajdonképpen ott éltem le a fiatalságomat. Négyszobás lakásunk volt, külön hálószoza meg fürdőszoba is. A négy szoba vette körül a konyhát. A fürdőszobában Zefír kályhával fűtöttünk, és csináltuk a melegvizet. Annak a kályhának hat lyuka volt, fával tüzeltük. Onnét áradt ki a meleg a szomszédos hálószobába is. Az anyám járt minden nap vásárolni. Szemben volt egy fűszeres, akkor az Erzsébet utcában volt a pék, az Ősz utcában volt egy nagyon jó húsos. Úgyhogy anyám minden nap csinált egy kört, bejárta mindegyiket. Friss húst vett, mert az időben még nem volt hűtőszekrény, bár jeget lehetett venni. A jegesember jött, szintén minden nap, és kiabálta, hogy 'Jeges! Jeget vegyenek!'. Anyám figyelt rám és a nővéremre is, hogy rendesen tanuljunk, a leckét megcsináljuk pontosan. Nem volt annyira szigorú asszony, hogy bántott volna, legfeljebb bántódott, hogy rossz voltam, és akkor a végén nekem kellett vigasztalni őt. Minden hétfőn elmentek egyszer a moziba apámmal. A Corso moziba volt apámnak állandó belépője. Az Ella néniékkel is nagyon jóban voltunk. Az Ella néniékkel is nagyon jóban voltunk. Nagyon sokszor anyámmal ugyanazon dolgokat főzték, minden nap átjártak egymáshoz, ha kellett, kisegítették egymást. Apám, anyám magyarul beszélt, mindketten tudtak németül is, de jiddisül nem beszéltek. A szüleim nem voltak vallásosak, neológok voltak, ha ünnep volt, akkor elmentek a templomba. Mi

a Venetiáner utcai templomba mentünk [Az interjúalany feltehetően a Berzeviczy utcai neológ zsinagógára gondol, amelyet 1886-ban építettek.-- A szerk.]. Meg otthon volt például szédereste. Ahogy most visszaemlékszem, mindig eldugták a maceszt [az afikóment] valahová, és én voltam az, aki mindig kereste, hogy hova tették. A nővérem idősebb volt, én voltam a fiatalabb, ezért nekem kellett, ők pedig mondták, hogy tűz-víz. Majdnem mindig megtaláltam. Nem tartottuk azt, hogy kenyeret ne együnk. Mivel én fiatal gyerek voltam, Jom Kipurkor anyám azt mondta, hogy csak délig böjtöljek. Péntek este anyám gyertyát gyújtott, a többi ünnepet is tudtuk, de nem tartottuk meg. Amikor az elemi iskolába jártam, akkor szombaton délután elmentünk a templomba. Akkor kötelező volt. Jó volt a viszonyunk a nem zsidókkal. Többségében persze zsidó barátai voltak apámnak, de voltak nem zsidók is. Nem nagyon emlékszem rájuk. Az anyám főleg a nővérével, Ella nénivel és a férjével, Feri bácsival találkozott. De gyakran volt együtt a Kató nénivel is, a Neufeldnével, az Ervin anyukájával, akiknek fűszerüzletük volt Újpesten, a Szent Gellért utcában. Apám a Tóth cukrászdába járt még, és nagyon jóban volt ott a dr. Pesta László tisztifőorvossal, ez nem volt zsidó, és a Szegő pékkel is, akinek egy csodálatosan szép, szőke, zsidó lánya volt, akibe úgy beleszerettem, mint a csuda.